

“NO EXIT !”

LIBERTATEA – PARADOXUL DE A AVEA UN TATĂ

Am citit din opera domnului Smarandache scurta piesă de teatru “**No exit !”**.

Este paradoxal faptul că lumea adunărilor de partid, dărilor de seamă, citatelor din Lenin, Marx, Ceaușescu, și a altor gânditori de seamă, de vor mai fi existat după ultimul citat, nu și-a câștigat nici măcar acum, la pomana de 12 ani, binemeritul Caragiale.

Ei bine, după data scrierii piesei, 1988, un asemenea prototip Caragialesc a existat. Se numește Florentin Smarandache. Un român care și-a luat lumea în cap, a bântuit lumea ca un îndrăgostit de libertate, culegând ca o albină cioburile ei, cu care și-a lipit inima.

“No exit !”. Doi alpiniști evadează dintr-o ideologică văgăună, păzită de un simbolic megafon oficial, și un zelos pretorian.

Pe alocuri, cei doi alpiniști suplinesc Cățărașorul, din “Pluta Meduzei”, a lui Marin Sorescu. “Valea Fericirii”, vizuina vizuinii. “Stânca Neagră”, o țară, un handicap – al omului care are și părinți naturali, nu partidul care îl crește și îl conduce spre noi culmi de progres, și civilizație, și îi aduce în gușă semintele ideologiei materialist-dialectice și istorice despre lume și viață, chintesența a tot ceea ce a creat omenirea mai bun în lume, adică : totul. Și la așa hrană, nu este de mirare că mai târziu i se cere : “să facem totul, tovarăși !”.

Finalul acestei piese este revelator: cei care au încercat să evadeze din Paradis repetă în cor lecția gardienilor:

“În țara tuturor libertăților ne împlinim năzuințele. Este ceasul bucuriei noastre de a fi contemporani munților umbroși și văilor adânci. Trăim momente de profundă recunoștință și de mărețe înfăptuiri în această epocă glorioasă. Valea în care ne-am născut ne e mamă, iar tată muntele înalt. Nu vrem să ieșim de-aici. Suntem fericiți.”

Domnul Florentin Smarandache este astăzi profesor universitar de matematică, în America. Vorbește și scrie în limba română. Corespondează în foarte multe limbi. A fondat un curent care nu îi poartă numele : paradoxismul. Descoperind poate că libertatea este paradoxală: că ea nu este de găsit nici măcar în “America, țară a diavolului”. Un alt volum al domniei sale. O caută, în continuare: unde să fie ea ? poate, în cuvânt ? Și Domnul

Smarandache predă ziua matematica, după-amiaza cercetează matematica și literatura, iar noaptea corespundează cu oameni din întreaga lume: cântărește, clasifică, triază, răspunde. Este un salahor al libertății. De căutare ... Ce anume caută domnul Smarandache ? Poate, paradoxala sinceritate. De a sta de vorbă cu copiile imperfecte ale supremului fond de libertate. Numit Dumnezeu. Instanțiat în limbi, oameni și cunoaștere umană.

I.D Sârbu avea inspirația să afirme în “Jurnalul unui jurnalist fără jurnal” că în urma a ceea ce am trăit – ca formă de perversiune morală – în socialism – ar trebui să nu scoatem un cuvânt cel puțin 10 ani. Se referea, desigur, la intelectuali. Dar nu numai. Eu cred că merităm acum ca măcar câteva cadavre, unele dintre ele încă vii, să fie deshumate : I.D. Sârbu, Ion C. Zamfirescu, Ilie Cleopa, Dinu C. Giurescu ... și Florentin Smarandache. Vidul operei lor de sertar este umplut de lovituționari de ocazie, de traficanți de capace de bideu, de țigări, de alcool, de cutii ale Pandorei în care, vai, aripile acestei atât de meșteșugit jumulite păsări a libertății ajung o formă ubuească de “căcart” mestecat “în noroiul greu” . Nu al prozei. Al necrozei libertății. Probabil, nu după mult timp, cineva, un autor de sertar, va striga, de pe “Stânca Neagră”, dar nu îl va mai auzi nimeni, nici-o maimuță, nefiind plătită să o facă, sau pur și simplu, pentru că goana buimacă după banana zilnică nu i-o mai permite: “Ce ați făcut cu Pământul, Idioților ?”

...Un zâmbet caragialian pentru pomenirea lui Ceaușescu. Era timp de lectură...

Păcat. Păcat că domnul Florentin Smarandache a fost atât de otrăvit de aburii letali ai Isarlâkului. Chiar și așa, jucător polivalent – câți își ridică verbul faptei la polivalența sa ? - dă șah cu fiecare antologie paradoxistă formelor fără fond. Aderărilor la gol. Cuvintelor asasinate.

Regret. Regret că acest matematiciano-poet, fin observator și degustător de spectacol al lumii, nu și-a găsit încă punctul de referință din care să oprească pământul. Și să-l facă să strige: “Doamne, când am fost liber ? Niciodată. Materialist-dialectic – am fost în Rai. Am ieșit singur din el. Am rămas otrăvit de el. Sunt un om liber, mi se spune. Este un paradox, le spun. Rămân – “pe versantul vestic al iluziilor” – un sclav al iluziei de libertate. “

Țara în care locuiește este îndrăgostită de ceea ce îi place să audă. Și pentru asta, plătește. Cine calculează, profită.

Țara din care a plecat este îndrăgostită de ceea ce o amuză. Și pentru asta, nici măcar nu plătește. Se împrumută. Cine ascultă?

Am avut o tresărire citind “**No exit !**” . Un alpinist spunea celui de lângă el, la un moment dat : “Doamne-ajută !” . Știu că voi rata tema. Genul. În fond , asta spunea și George Călinescu: “Datoria criticului literar este să rateze genul”. Cum să vă conving eu – care nu cred întotdeauna ce spune Nicolae Dabija ? “Libertatea are chipul lui Dumnezeu”. Sunt pe versantul estic al iluziilor. Am pe masă un megafon mut, pe coperta unei cărți. Un mort. Și predicile lui. Ilie Cleopa. Un paradox. Hristos nu are nevoie de proști, spunea Nicolae Steinhardt. Dumnezeu este superdotat. Ne-a născut din nimic. De ce ? Ca să ajungem Dumnezei. Imaginați-vă ipostaza. Dimensiunea libertății. Și meditați.

Piesa a fost compusă în doi timpi: România, 1988, SUA, 1999.

Recitesc:

“În țara tuturor libertăților (posibilităților ?) ne împlinim năzuințele. Este ceasul bucuriei noastre de a fi contemporani munților umbroși și văilor adânci. Trăim momente de profundă recunoștință și de mărețe înfăptuiri în această epocă glorioasă. Valea în care ne-am născut ne e mamă, iar tată muntele înalt. Nu vrem să ieșim de-aici. Suntem fericiți.”

Este bine să fii atent când ai de a face cu un paradoxist. Să te întrebi de ce nu a încheiat o piesă de câteva pagini decât după 11 ani ?

Cred că pentru un om cu vocație de pasăre, statuia zborului rămâne aceeași colivie în travesti.

No exit.

De ce sunt ipocrit de fericit ?

25 martie 2002

Liviu Jianu